

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/69/2018
Identifikačné číslo spisu:	5407203486
Dátum vydania rozhodnutia:	24.04.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5407203486.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne H. bývajúcej v I., zastúpenej JUDr. Dagmar Matuškovou, advokátkou v Bratislave, Búdkova 12, proti žalovanej Obci Brezovica, so sídlom v Brezovici, Osloboditeľov 346, IČO: 00 314 421, zastúpenej JUDr. Petrom Vévurkom, advokátom v Námestove, Ul. Mieru 312/13, o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 1 C 72/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 19.októbra 2017 sp. zn. 9 Co 251/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 19. októbra 2017 sp. zn. 9 Co 251/2017 v jeho potvrdzujúcej časti týkajúcej sa úroku z omeškania a v časti výroku týkajúceho sa trov konania a rozsudok Okresného súdu Námestovo z 13. marca 2017 č. k. 1 C 72/2008-584 vo výrokoch I., III. a IV. zrušuje a vec vracia Okresnému súde Námestovo na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo rozsudkom z 13. marca 2017 č. k. 1 C 72/2008-584 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni úrok z omeškania zo sumy 5 382,40 € vo výške 5,15 % počnúc odo dňa 17. júna 2014 do 27. marca 2015 do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Návrh žalovanej na určenie, že nemožno od nej spravodlivo požadovať, aby žalobkyňu ďalej zamestnávala, zamietol (výrok II.). Vo zvyšku žalobu zamietol (výrok III.) a vyslovil, že žalobkyňa má nárok na náhradu trov konania do výšky 70 % (výrok IV.). V intenciách odvolacieho súdu sa zaoberal otázkou, či je žalovaná v omeškaní so zaplatením priznanej náhrady mzdy a či jej prináleží úrok z omeškania. Poukázal na to, že v rozhodovacej praxi súdov je nejednotnosť v rozhodovaní v priznávaní, resp. nepriznávaní úrokov z omeškania, čo strany prezentovali predkladaním rozhodnutí, ktorými neboli úroky z omeškania priznané. Zákonník práce neupravuje inštitút úrokov z omeškania a podľa § 1 ods. 4 sa na jeho prvú časť subsidiárne vzťahujú všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka. To znamená, že ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúce sa úrokov z omeškania upravené v ôsmej časti sa na pracovnoprávne vzťahy nevzťahujú. Preto nepriznal žalobkyni úrok z omeškania v celej uplatňovanej výške podľa splatnosti mzdy v jednotlivých mesiacoch. Žalobe vyhovel čiastočne, keď priznal úrok z omeškania zo sumy predstavujúcej náhradu mzdy za 9 mesiacov, t. j. za mesiace máj/2007 a január/2008 odo dňa

právoplatnosti rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté o neplatnosti výpovede až do jej zaplattenia. Žalobkyňa si riadne uplatnila náhradu mzdy, ktorú priznal za 9 mesiacov a z ktorej priznal aj úrok z omeškania za obdobie od 5/2007 do 1/2008 vo výške 5,15 %. Podľa názoru súdu žalobkyňa si už právoplatnosťou rozsudku o neplatnosti výpovede bola vedomá, že jej vznikla zákonná povinnosť vyplatiť náhradu mzdy v rozsahu 9 mesiacov. Nič jej preto nebránilo v povinnosti ju vyplatiť. Súd nepriznal žalobkyni úrok z omeškania z náhrady mzdy priznanej nad 9 mesiacov z dôvodu, že s jej úhradou sa žalovaná nedostala do omeškania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobkyne a žalovanej rozsudkom z 19. októbra 2017 sp. zn. 9 Co 251/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že úroky z omeškania mali byť priznané z jednotlivých splátok náhrady mzdy, s týmto názorom sa nestotožnil. Dospel k záveru, že keďže predmetom konania boli nároky z neplatného skončenia pracovného pomeru v zmysle § 79 Zákonníka práce, nejedná sa o mzdu ako takú (vypláca sa náhrada mzdy), preto ani nemožno vychádzať z jednotlivých výplatných termínov. Nárok vzniká až po rozhodnutí o platnosti, resp. neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Preto ani žalovaná sa nemohla dostať so svojím plnením do omeškania v jednotlivých výplatných termínoch. Súd prvej inštancie z tohto dôvodu správne priznal úrok z omeškania až odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola určená neplatnosť skončenia pracovného pomeru. Rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za správne aj v ostatných výrokoch. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podala dovolanie žalobkyňa v časti, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku č. I., III. a IV. t. j. ktorým rozhodol o úrokoch z omeškania a o trovách konania. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Namietala, že odvolací súd sa odchýlil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke priznávania úroku z omeškania pri náhrade mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru, pričom poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 246/2010 z 30. apríla 2012 a na záver v ňom vyslovený. Ďalej na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 180/2009 z 27. októbra 2009, sp. zn. 2 Cdo 76/2011 z 31. mája 2012 a na závery v nich vyslovené. Podľa jej názoru nebol dôvod odkloniť sa od uvedenej súdnej praxe, podľa ktorej pri posudzovaní právnych následkov omeškania účastníkov pracovnoprávnych vzťahov s plnením ich peňažných záväzkov je potrebné vychádzať z Občianskeho zákonníka v dôsledku absencie osobitnej úpravy v Zákonníku práce a aplikovať § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka na prípady omeškania zamestnávateľa so zaplattením (náhrady) mzdy zamestnancovi z uvedených dôvodov. Podľa jej názoru mal byť úrok z omeškania priznaný zo všetkých jednotlivých splátok priznanej náhrady mzdy počínajúc dňom, kedy sa zamestnávateľ (žalovaná) dostal do omeškania so zaplattením prvej splátky priznanej náhrady mzdy (od 16. júna 2007) a nie až dňom nasledujúcim po právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým bola určená neplatnosť skončenia pracovného pomeru (17. júna 2014). Keďže odvolací súd nevychádzal z uvedených právnych záverov dovolacieho súdu, prejednávanú vec nesprávne právne posúdil. Navrhla rozhodnutie odvolacieho súdu, spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušiť, resp. zmeniť a priznať jej úroky z omeškania od splatnosti náhrady mzdy za jednotlivé mesiace tak, ako rozpísala vo svojom dovolaní.

4. Žalovaná navrhla dovolanie žalobkyne z uvedených dôvodov zamietnuť ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP) v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

6. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol Civilný procesný poriadok, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov osobitné postavenie. Dovolanie ani podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu

(pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 4 Cdo 280/2013, 7 Cdo 92/2012 a pod.).

7. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutia (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť len tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Je povinnosťou dovolateľa v dovolaní náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

11. Žalobkyňa v danom prípade dovolaním napadla tú časť potvrdzujúceho výroku rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej, ktorá súvisela s omeškaním a so splatnosťou náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru, keď tvrdila, že odvolací súd sa svojimi závermi, že omeškanie pri uplatnení tohto nároku, pri ktorom nenastáva splatnosť podľa jednotlivých výplatných termínov, ale začína plynúť odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola určená neplatnosť skončenia pracovného pomeru, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). V tejto súvislosti poukázala na jednotlivé rozhodnutia najvyššieho súdu a v nich vyslovený právny záver.

12. „Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v rozhodnutiach alebo stanoviskách najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybnili názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom, alebo dokonca tieto názory akceptovali, prípadne myšlienkovy na ne nadviazali a rozviedli alebo z nich vychádzali (porovnaj 3 Cdo 6/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 8 Cdo 33/2017). Na takto vymedzený pojem ustálenej rozhodovacej praxe najvyšší súd nadviazal v rozhodnutí z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017, v zmysle ktorého do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikátúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEFT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Uvedené rozhodnutie bolo prijaté ako judikát na zasadnutí občianskoprávneho kolégia z 9. októbra 2018 a bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č.

13. V súvislosti s rozhodovaním o úrokoch z omeškania ako príslušenstva priznanej náhrady mzdy, najvyšší súd v rozhodnutí zo 17. decembra 2009 sp. zn. 1 Cdo 116/2008 uviedol, že povinnosť zamestnávateľa poskytnúť zamestnancovi náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru - a s tým súvisiaca splatnosť tejto náhrady - nevzniká až súdnym rozhodnutím, ale vyplýva z citovaných ustanovení hmotného práva. Nevyplatenie náhrady mzdy v lehote splatnosti má za následok omeškanie s možnosťou požadovať úroky z omeškania vo výške stanovenej pre občianskoprávne vzťahy. Zákonník práce z roku 1965 (zákon č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov) túto možnosť jednoznačne vyjadril vo svojom § 256 ods. 2 prvá veta tak, že účastník, ktorého peňažný nárok nebol včas a riadne uspokojený, môže požadovať úroky z omeškania vo výške stanovenej pre občianskoprávne vzťahy. Keďže terajší Zákonník práce (zákon č. 311/2001 Z.z.) a ani iný pracovnoprávny predpis nepodáva úpravu o úroku z omeškania, treba postupovať i v takomto prípade podľa občianskoprávných predpisov. Pri omeškaní s náhradou mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru platí preto výška úrokov z omeškania určená nariadením vlády č. 87/1995 Z.z. pre omeškanie s plnením peňažného dlhu (nariadenie v § 3 a § 4 je vykonávacím predpisom k § 517 Občianskeho zákonníka).

14. Z rozhodnutia najvyššieho súdu z 30. apríla 2012 sp. zn. 6 Cdo 248/2010, ktoré bolo neskôr zverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod poradovým publikačným číslom 32/2012 (zväzok 4, ročník 2012, strana 168) vyplýva právny záver, že predpokladom vzniku práva na náhradu mzdy v zmysle § 61 ods. 1 Zákonníka práce je neplatné skončenie pracovného pomeru výpoveďou, okamžitým zrušením alebo v skúšobnej dobe a oznámenie zamestnanca, že trvá na ďalšom zamestnaní. Právo na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru môže preto vzniknúť najskôr odo dňa, keď zamestnanec oznámi zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby bol ďalej zamestnávaný. Pri náhrade mzdy ide nepochybne o uspokojenie peňažného nároku, ktorý zaniká splnením, pričom účastník je povinný nárok druhého účastníka uspokojiť včas a riadne. K omeškaniu zamestnávateľa so splnením nároku na náhradu mzdy dochádza aj v tom prípade vtedy, ak nárok včas a riadne nesplní. Omeškanie nastáva uplynutím času určeného na plnenie, t. j. ak zamestnávateľ neposkytne plnenie zamestnancovi najneskôr v posledný deň splatnosti nároku. Čas plnenia môže byť predovšetkým dohodnutý účastníkmi, môže však byť ustanovený aj právnym predpisom. Z ustanovenia § 119 ods. 1 Zákonníka práce vyplýva, že náhrada mzdy je rovnako ako mzda splatná pozadu za mesačné obdobie (ak v podnikovej kolektívnej zmluve alebo pracovnej zmluve nebolo dohodnuté iné obdobie), a to v najbližšom výplatnom termíne po uplynutí obdobia, za ktoré sa poskytuje. K omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru dochádza preto u jednotlivých náhrad miezd spravidla za ten, ktorý mesiac podľa toho, kedy u nich nastala splatnosť a nie až právoplatnosťou rozsudku o vyslovení neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Samotným právoplatným rozhodnutím o určení neplatnosti právneho úkonu, ktorým mal byť skončený pracovný pomer, totiž právo na náhradu mzdy ako hmotnoprávny nárok vyplývajúci z ustanovenia § 61 ods. 1 Zákonníka práce nevzniká. Týmto deklaratórnym rozhodnutím sa len rieši otázka platnosti skončenia pracovného pomeru, ktorá v konaní o zaplatenie náhrady mzdy nemôže byť riešená ako predbežná, vzhľadom na dôsledky vyplývajúce z § 64 Zákonníka práce. Pokiaľ by v lehote uvedenej v tomto ustanovení nebola podaná žaloba o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru, platila by fikcia, že pracovný pomer skončí platne, aj keby išlo o neplatný úkon. Aj keď teda pre rozhodnutie súdu o priznaní nároku na náhradu mzdy podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce je potrebné, aby otázka platnosti bola vyriešená v samostatnom konaní na základe žaloby podanej podľa § 64 Zákonníka práce, omeškanie zamestnávateľa s plnením tohto nároku nastáva márnym uplynutím termínu splatnosti náhrady mzdy.

15. K obdobným záverom dospel najvyšší súd aj v rozhodnutiach z 27. augusta 2009 sp. zn. 4 Cdo 243/2008, z 31. mája 2012 sp. zn. 2 Cdo 76/2011, z 26. januára 2015 sp. zn. 5 MCdo 8/2012 a z 28. novembra 2008 sp. zn. 1 Cdo 51/2017.

16. Vychádzajúc z uvedeného možno zhrnúť, že od publikovania rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 246/2010 sa jeho rozhodovacia prax ustálila (nie je teda rozdielna ako žalobkyňa tiež tvrdila v dovolaní) v tom, že k omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom

skončení pracovného pomeru dochádza u jednotlivých náhrad mzdy spravidla za ten - ktorý mesiac podľa toho, kedy u nich nastala splatnosť a nie až právoplatnosťou rozsudku o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Riešenie tejto otázky dovolacím súdom aj keď z pohľadu zákona č 65/1965 Zb., ktorý bol s účinnosťou od 1. apríla 2002 zrušený, zodpovedá aj súčasnému zneniu Zákonníka práce a je plne akceptovateľné aj na súčasnú právnu úpravu (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. januára 2015 sp. zn. 5 MCdo 8/2012, z 28. novembra 2018 sp. zn. 1 Cdo 51/2017).

17. Nakoľko v danom prípade odvolací súd omeškanie žalovanej s plnením náhrady mzdy žalobkyni posúdil odlišne, žalobkyňa dôvodne tvrdí, že závery odvolacieho súdu znamenajú odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a zároveň zakladajú prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Najvyšší súd preto mohol pristúpiť k posúdeniu jeho dôvodnosti z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke vo väzbe na zistený skutkový stav. Tým zároveň posudzoval aj opodstatnenosť či neopodstatnenosť odklonu odvolacieho súdu od riešenia tejto otázky ustálenou rozhodovacou praxou.

18. So zreteľom na uvedené neostalo dovolaciemu súdu iné, len rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti úroku z omeškania a súvisiaceho výroku o trovách konania zrušiť a to spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie v tejto časti a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 1, 2 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.